

POSTANOWIENIE

Dnia 28 sierpnia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z wniosku W. S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.
o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 28 sierpnia 2014 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od postanowienia Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 30 września 2013 r., sygn. akt III AUz (...),

- I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- II. przyznaje adw. P.G. od Skarbu Państwa (Sądu Apelacyjnego w (...)) tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym kwotę 120 (sto dwadzieścia) zł powiększoną o podatek od towarów i usług.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 30 września 2013 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił zażalenie W. S. na postanowienie z dnia 15 kwietnia 2013 r. Sądu Okręgowego w G. , umarzające - w oparciu o art. 477¹³ k.p.c. - postępowanie w sprawie wszczętej odwołaniem wnioskodawcy od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału S. z dnia 19 lipca 2012 r., odmawiającej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, wobec uchylenia tej decyzji przez organ rentowy decyzją z dnia 27 lutego 2013 r. i przyznania wnioskodawcy świadczenia rentowego z tytułu częściowej

niezdolności do pracy od zaprzestania pobierania zasiłku chorobowego do dnia 30 czerwca 2013 r.

W skardze kasacyjnej wnioskodawca zarzucił naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie: 1) art. 385, art. 386 § 2, art. 378 § 1, art. 379 pkt 5 w związku z art. 397 § 2 oraz w związku z art. 9 § 1 zdanie pierwsze, art. 148 § 1, art. 149 § 1 i 2, art. 206 § 1 zdanie pierwsze, art. 355 § 1 (w związku z art. 355 § 2) i art. 477¹³ k.p.c., przez oddalenie zażalenia i nieuchylenie zaskarżonego postanowienia Sądu pierwszej instancji do ponownego rozpoznania z powodu nieważności postępowania spowodowanej wydaniem orzeczenia na posiedzeniu niejawnym, przez co ubezpieczony został pozbawiony możliwości obrony praw, a Sąd drugiej instancji winien był uchylenie to dostrzec z urzędu; 2) art. 156, art. 232, art. 242, art. 248 § 1, art. 250 § 1, art. 477⁹ § 2 w związku z art. 382, art. 391 § 1 w związku z art. 397 § 2 k.p.c., przez nieodroczenie terminu posiedzenia niejawnego wyznaczonego w celu rozpoznania zażalenia na dzień 30 września 2013 r. do czasu rozpoznania reklamacji pocztowej mającej na celu ustalenie przyczyny braku akt organu rentowego i w konsekwencji nieprzeprowadzenie dowodu z tych akt, a w szczególności z wniosku ubezpieczonego, podczas gdy akta organu rentowego wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w (...) w dniu 15 października 2013 r., natomiast ustalenie dokładnego zakresu wniosku ubezpieczonego złożonego na etapie postępowania administracyjnego miało bardzo istotny wpływ na treść zaskarżonego postanowienia; 3) art. 385, art. 386 § 1, art. 386 § 4, art. 378 § 1 w związku z art. 397 § 2 oraz w związku z art. 477¹³ i art. 477¹⁰ § 2 k.p.c., przez oddalenie zażalenia i nieprawidłowe ustalenie treści żądania ubezpieczonego zgłoszonego przed Sądem pierwszej instancji i przyjęcie, że organ rentowy odrębnymi decyzjami w całości uwzględnił żądanie, co uzasadnia umorzenie postępowania w całości, podczas gdy ubezpieczony w odwołaniu żądał przyznania renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy od 8 lutego 2010 r., a następnie rozszerzył żądanie wnosząc o przyznanie świadczenia rentowego od 1 kwietnia 2008 r., tj. od daty wypadku w Norwegii do 30 czerwca 2013 r., zaś decyzje organu rentowego przyznały mu rentę w wysokości zaliczkowej i od dnia 16 lutego 2013 r., co oznacza, że żądanie ubezpieczonego zostało uwzględnione tylko w części.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego postanowienia oraz poprzedzającego go postanowienia Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniony został w szczególności jej oczywistą zasadnością. Po pierwsze - z uwagi na rażące i widoczne „na pierwszy rzut oka” naruszenie przez Sąd pierwszej instancji przepisów postępowania wskazanych w ramach pierwszego zarzutu kasacyjnego, a to art. 9 § 1 zdanie pierwsze, art. 148 § 1, art. 149 § 1 i 2, art. 206 § 1, art. 355 § 1 w związku z art. 355 § 2 k.p.c., prowadzące do nieważności postępowania wskutek niezawiadomienia skarżącego o terminie rozprawy i uniemożliwienia mu zajęcia ostatecznego stanowiska w zakresie żądania pozwu, chociaż art. 477¹³ k.p.c. nie przewiduje możliwości wydania postanowienia o umorzeniu postępowania na posiedzeniu niejawnym, co mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, a czego nie dostrzegł z urzędu Sąd odwoławczy. Po drugie - przez niezapoznanie się z aktami organu rentowego, a w szczególności z wnioskiem o przyznanie renty, „co miało kluczowe znaczenie dla oceny, czy roszczenie zgłoszone przez ubezpieczonego na rozprawie w dniu 6 marca 2013 r., tj. żądanie przyznania renty już od dnia 1 kwietnia 2008 r. (...) było nowym roszczeniem w rozumieniu art. 477¹⁰ § 2 k.p.c., czy też nie”. Po trzecie - z uwagi na to, że już „na pierwszy rzut oka”, porównując treść żądań zgłoszonych przez ubezpieczonego w postępowaniu odwoławczym oraz decyzji organu rentowego z dnia 27 lutego 2013 r. (i dalszych) wynika, że całość żądań nie została uwzględniona, co oznacza nieprawidłowe ustalenie zakresu „żądania strony” w rozumieniu art. 477¹³ k.p.c. i zakresu świadczenia przyznanego decyzją z dnia 27 lutego 2013 r. (od dnia 16 lutego 2010 r. i jedynie z tytułu częściowej niezdolności do pracy oraz w wysokości zaliczkowej), zaś Sąd drugiej instancji uchylił się od zbadania, czy żądanie zgłoszone na rozprawie w dniu 6 marca 2013 r. nie jest nowym żądaniem w rozumieniu art. 477¹⁰ k.p.c., co pozbawiło skarżącego prawa do sądu, nawet jeżeli w części uwzględniono jego roszczenia. Skarżący wskazał również na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego „w zakresie trzeciej podniesionej podstawy kasacyjnej”, a mianowicie „czy decyzja zaliczkowa wydana na podstawie art. 120 ustawy emerytalnej może w całości uwzględniać żądanie

strony w rozumieniu art. 477¹³ k.p.c.". W ocenie skarżącego, odpowiedź na tak postawione pytanie jest negatywna, gdyż „dopiero po ‘zwrocie akt’ do ZUS, organ rentowy winien wydać drugą, niejako ‘ostateczną’, ‘kończącą postępowanie’ decyzję rozpoznającą wniosek ubezpieczonego, a nie można wykluczyć, że decyzja ta będzie różnić się od decyzji zaliczkowej”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Przepis art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaga, aby wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowił odrębny element pisma niezależny od przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). Uzasadnienie wniosku natomiast powinno nawiązywać do przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Spełnienie wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. powinno zatem przybrać formę wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, czyli że jej zarzuty są zasadne „na pierwszy rzut oka” (*prima facie*) i w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za błędny i jego wzruszenia (por. między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z

dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, niepublikowane i orzeczenia tam powołane). Jest tak dlatego, że o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, iż jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania koniecznej jest wykazanie kwalifikowanej podstawy naruszenia prawa materialnego lub procesowego widocznej przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez wdawania się w pogłębioną analizę prawną. Z tego względu przyjmuje się, że nie spełnia tego wymagania odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo mianem rażącego, ewidentnego, kwalifikowanego lub oczywistego, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia. Z kolei zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wnioski o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51). Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienie z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468). Ponadto rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego lub wątpliwości interpretacyjnych nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty skarżącego skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze

prostego zastosowania przepisów (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP-wkładka 2003 nr 13, poz. 5).

Skarżący nie odnosi się do tak rozumianych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na jej oczywistą zasadność lub występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego.

W zakresie tej pierwszej przesłanki skarżący ogranicza się do wskazania na „podniesione podstawy kasacyjne” i powołania przepisów stosowanych przez Sąd pierwszej instancji. Tymczasem - ponieważ skarga kasacyjna przysługuje od wydanego przez sąd drugiej instancji prawomocnego wyroku lub postanowienia w przedmiocie odrzucenia pozwu lub umorzenia postępowania kończących postępowanie w sprawie (art. 398¹ § 1 k.p.c.) - w przesłance tej chodzi o wykazanie przez skarżącego sytuacji, w której naruszenie przepisów prawa materialnego lub stosowanych w postępowaniu odwoławczym przez sąd drugiej instancji przepisów postępowania spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Skarżący nawet takich przepisów nie wskazuje, zaś rzeczą Sądu Najwyższego na etapie przedsądu nie jest ich poszukiwanie w podstawach kasacyjnych. O oczywistej zasadności skargi kasacyjnej nie można również twierdzić z tego względu, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, iż w sprawie, w której wniesiono odwołanie od decyzji organu rentowego, przedmiot sporu nie może wykraczać poza treść tej decyzji oraz że w sytuacji, gdy w toku postępowania zainicjowanego wniesieniem przez stronę odwołania, organ rentowy uchyli zaskarżoną decyzję (jak w sprawie, w której wniesiona została niniejsza skarga kasacyjna), zachodzi podstawa do umorzenia postępowania sądowego w oparciu o art. 477¹³ k.p.c., wobec braku przedmiotu odwołania - brak decyzji organu rentowego (por. postanowienia z dnia 5 maja 2000 r., II UKN 191/00, OSNAPiUS 2002 nr 4, poz. 96 i z dnia 13 marca 2012 r., II UK 314/11, LEX nr 1215150). Natomiast sformułowane przez skarżącego pytanie odnoszące się do „decyzji zaliczkowej” nie stanowi istotnego zagadnienia prawnego, którego rozstrzygnięcie mogłoby mieć jakikolwiek wpływ na wynik sprawy, w której przedmiot postępowania decyzji tej nie obejmował.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.

